

SPIS TREŚCI

Przedmowa

CZĘŚĆ PIERWSZA. PROLEGOMENA

Rozdział I. CHARAKTER SOCJOLOGII I HISTORYCZNE WARUNKI JEJ POWSTANIA

1. Przesocjologiczna wiedza o społeczeństwie
Przesocjologiczna refleksja teoretyczna
Wiedza potoczna i wiedza naukowa
2. Historyczne warunki narodzin socjologii jako dyscypliny naukowej
3. Socjologia jako dyscyplina naukowa
Kształtowanie się socjologii jako dyscypliny naukowej
Socjologia jako jedna z nauk społecznych
Wewnętrzne zróżnicowanie socjologii
Socjologia współczesna
Socjologia współczesna a powojenna socjologia polska
4. Metody i narzędzia badawcze socjologii
Empiryczne poznawanie społeczeństwa
Narzędzia badawcze socjologa
5. Socjologia jako dyscyplina użyteczna praktycznie 49

Rozdział II. BIOLOGICZNE PODSTAWY ŻYCIA SPOŁECZNEGO Z PERSPEKTYWY BIOLOGII EWOLUCYJNEJ

1. Ekologia, etologia i socjobiologia
2. Podstawowe problemy życia społecznego istot żywych
3. Sposoby rozwiązywania problemów życia społecznego wśród kręgowców
Mechanizmy ograniczania agresji
Współpraca i współdziałanie
4. Życie społeczne człowieka z perspektywy biologii ewolucyjnej

Rozdział III. KULTURA

1. Kultura jako wyróżnik człowieka
Charakterystyka kultury jako atrybutu człowieka
Treść kultury
2. Wielość kultur i relatywizm kulturowy
Wielość kultur i kryteria ich wyodrębniania
Relatywizm kulturowy
3. Dziedziny kultury i kultura symboliczna
Kultura symboliczna
4. Kultura jako przedmiot zainteresowania socjologii

Rozdział IV. ZMIANA SPOŁECZNO-KULTUROWA

1. Klasyczne teorie rozwoju społecznego: marksizm i ewolucjonizm
Marksizm
Ewolucjonizm
2. Typy społeczeństw
Społeczeństwo tradycyjne
Społeczeństwo przemysłowe
Społeczeństwo poprzemysłowe, ponowoczesne i informacyjne
3. Teorie modernizacji, konwergencji i zależności
Modernizacja

Teoria konwergencji
Koncepcja zależności i systemu światowego
4. Działania ludzi oraz ruchy społeczne jako czynniki zmiany
Ruchy społeczne
Nota bibliograficzna

CZĘŚĆ DRUGA. CZŁOWIEK W SPOŁECZEŃSTWIE

Rozdział V. INTERAKCJE SPOŁECZNE

1. Pojęcie interakcji społecznej
2. Interakcje jako przedmiot zainteresowania psychologii
3. Interakcje jako przedmiot zainteresowania socjologii
Interakcja jako wymiana
Interakcja jako gra
Interakcja jako komunikacja
4. Społeczeństwo z perspektywy interakcji
Instytucje

Rozdział VI. SOCJALIZACJA

1. Pojęcie socjalizacji
2. Osobowość
Osobowość jako przedmiot zainteresowania antropologii społecznej i socjologii
3. Rola społeczna
Dwa kierunki zainteresowań rolą społeczną
Rola społeczna a osobowość
4. Tożsamość
5. Rodzaje socjalizacji
Socjalizacja pierwotna
Socjalizacja wtórna
Resocjalizacja

Rozdział VII. KONTROLA SPOŁECZNA

1. Kontrola społeczna i porządek społeczny
2. Konformizm
3. Dewiacja
Co to jest dewiacja
Dewiacja jako przedmiot zainteresowania socjologii
Rola dewiacji w zbiorowości
4. Kontrola społeczna jako reakcja na dewiację
Nota bibliograficzna

CZĘŚĆ TRZECIA. ZBIOROWOŚCI SPOŁECZNE

Rozdział VIII. GRUPA SPOŁECZNA

1. Grupa społeczna jako przedmiot zainteresowania socjologii
2. Małe grupy jako mikrostruktury społeczne
3. Struktury wewnątrzgrupowe
Struktura socjometryczna
Struktura przywództwa
Struktura komunikacji
4. Spójność grupy
5. Wybrane rodzaje grup

Grupa pierwotna
Grupy własna i obca
Grupa odniesienia

Rozdział IX. ORGANIZACJA FORMALNA

1. Celowe grupy formalne, czyli organizacje
2. Historyczne źródła socjologii organizacji
Max Weber i typ idealny biurokracji
Teorie zarządzania
3. „Patologie” organizacji formalnych
4. Organizacje jako przedmiot zainteresowania socjologii
Trzy poziomy analizy problematyki organizacji

Rozdział X. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

1. Historyczne źródła socjologii społeczności lokalnych
Ferdynand Tönnies i dwa typy zbiorowości
Socjologia amerykańska okresu międzywojennego
Franciszek Bujak
2. Społeczność lokalna i zbiorowość terytorialna
Społeczność lokalna
Zbiorowość terytorialna
3. Społeczności lokalne i zbiorowości terytorialne jako struktury średniego poziomu
4. Lokalizm

Rozdział XI. NARÓD

1. Naród jako przedmiot zainteresowania socjologii
2. Zbiorowość etniczna
Charakter zbiorowości etnicznej
Rodzaje grup etnicznych
Grupa etniczna a naród
3. Dwie drogi kształtowania się narodów w Europie
4. Naród a nowoczesność
Trzy fale ruchów narodowych i kształtowania się państw narodowych w epoce nowoczesnej
5. Państwa wielonarodowe i narody wieloetniczne
Konflikty etniczne
6. Zawile drogi kształtowania się nowoczesnych narodów: przykład Polski
Od państwa do narodu
Od narodu do państwa
Mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce
Nota bibliograficzna

CZĘŚĆ CZWARTA. PODZIAŁY SPOŁECZNE

Rozdział XII. ZRÓŻNICOWANIE SPOŁECZNE I RUCHLIWOŚĆ SPOŁECZNA

1. Różnice i nierówności jako przedmiot zainteresowania socjologii
2. Trzy klasyczne spojrzenia na podziały społeczne
Karol Marks i pojęcie historyczne klasy
Max Weber i trzy płaszczyzny podziałów społecznych
Koncepcje stratyfikacji (uwarstwienia)
3. Klasy i warstwy - różnorodność znaczeń
Klasa
Warstwa

- 4. Zróżnicowanie społeczno-zawodowe
Klasyfikacje i skale zawodów
Prestiż zawodu
- 5. Ruchliwość społeczna

Rozdział XIII. ZRÓŻNICOWANIE SPOŁECZNE SPOŁECZEŃSTW PONOWOCZESNYCH

- 1. „Śmierć klas”
- 2. Klasa średnia
- 3. Underclass i marginalizacja społeczna
Bezrobocie
Bieda

Rozdział XIV. ZRÓŻNICOWANIE SPOŁECZNE, NIERÓWNOŚCI I RUCHLIWOŚĆ SPOŁECZNA W POLSCE

- 1. Zróżnicowanie społeczno-zawodowe
Zróżnicowanie społeczno-zawodowe w okresie PRL
Zróżnicowanie społeczno-zawodowe po zmianie ustrojowej 1989 roku
- 2. Ruchliwość społeczna
Charakter ruchliwości społecznej
Mężczyźni i kobiety w procesie ruchliwości społecznej
- 3. Polska klasa średnia
- 4. Nierówności społeczne w świetle antropologicznych badań poborowych
- 5. Wieś w układzie nierówności społecznych
Wieś-miasto jako wymiar zróżnicowania społecznego
Zróżnicowanie ludności wiejskiej
Zróżnicowanie rolników
- 6. Oblicze polskiej biedy
Miary ubóstwa i ich ograniczenia
Zasięg i głębokość polskiego ubóstwa
Stara i nowa bieda
Długotrwała bieda jako załączek underclass

Rozdział XV. RÓŻNICE PŁCI JAKO RÓŻNICE SPOŁECZNE

- 1. Kobiety jako przedmiot zainteresowania nauk społecznych
- 2. Społeczne różnice płci
Różnice płci w sferze pracy
Różnice płci w sferze władzy i polityki
Różnice płci w sferze obyczajów
- 3. Feminizm i ruchy kobiece
Ideologie feministyczne
Dylematy feminizmu
Współczesne ruchy kobiece
Wpływ feminizmu i ruchów kobiecych na prawo europejskie
Nota bibliograficzna

CZĘŚĆ PIĄTA. INSTYTUCJE

Rozdział XVI. SFERA REPRODUKCJI

- 1. Rodzina jako instytucja
Biologiczne podłoże reprodukcji ludzkiej
Pojęcie rodziny
Różnorodność form rodziny
- 2. Europejska rodzina w epoce przedprzemysłowej

Gospodarstwo domowe, czyli domostwo

Małżonkowie, rodzice, dzieci

3. Rodzina w społeczeństwie przemysłowym

4. Rodzina współczesna

Współczesna rodzina jako rzeczywistość empiryczna i jako wartość

5. Współczesna rodzina polska

Rozdział XVII. SFERA POLITYKI

1. Polityka i władza

Prawomocność władzy

2. Państwo

Kształtowanie się nowoczesnych państw europejskich

Państwa narodowe we współczesnym świecie

3. Demokracja

Demokracja i liberalizm

Demokracja i biurokracja

Elity i demokracja

Rozdział XVIII. SFERA EKSPRESYJNO-INTEGRACYJNA

1. Edukacja

Zadania szkoły

Oświata w układzie nierówności społecznych

Kultura symboliczna społeczeństwa masowego

Kultura masowa

Kultura popularna

Kultura popularna w epoce społeczeństw ponowoczesnych

2. Religia

Różnorodność religii

Religia w społeczeństwach przemysłowych kręgu kultury europejskiej

Religia jako przedmiot zainteresowania socjologii

Nota bibliograficzna

Literatura przywoływana

Indeks osób

Indeks rzeczowy